

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษา
ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
Appropriate Agro-Tourism Management
of Ban Dan sub-district, Aranyprathet,
Sa Kaeo Province

(Received : Nov 16, 2018 Revised : May 24, 2019 Accepted : June 8, 2019)

พัชรารภรณ์ จันทรฆาฏ¹

Patcharaporn Jantarakast

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้นำชุมชน 2. เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ 3) ผู้ประกอบการ โดยใช้วิธีการแบบเจาะจง และวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นเครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สุ่มแบบตามความสะดวก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 อายุ 41-50 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 69.75

---

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการบริการและการโรงแรม วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

อาชีพเกษตรกร จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความคิดเห็นด้วยต่อตัวชี้วัดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ($\bar{X} = 3.59$) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค มีดังนี้ 1) ด้านพื้นที่ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนวัฒนธรรม 5 ชาติพันธุ์ และ ทุนทางสังคม 2) ด้านการจัดการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรกร หมู่ที่ 3 บ้านไทย สามารถ 3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน 5 ชาติพันธุ์ ไทญ้อ จีน ลาว เวียดนาม และกัมพูชา 4) ด้านการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่าย

คำสำคัญ : การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วม กิจกรรมการท่องเที่ยว

Abstract

The objective of this research is to propose a Sustainable Agro-tourism management : A case study of Ban Dan sub district, Aranyaprathet, Sa Kaeo province. This is a qualitative research using 3 groups of in-depth interviews by purposive sampling 1) Community leaders 2. Government officials 3) Entrepreneurs. A quantitative research by convenience sampling use the questionnaire potential of Ago-tourism management from group sampling 400 people. The statistics used for data analysis were percentage, average ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.). The results of quantitative found that most were female, 218 peoples, and 54.50 percent, aged 41-50 years, 168 peoples, 42.00 percent,

education lower than bachelor degree, 279 peoples, and 69.75 percent. Revenue between 5,000 - 10,000 baht, 220 people, 55.00 percent, with statistical significance at the level of 0.05. The tourism management indicators the ago-tourism statistics in the overall, it is at a high level with an average of 3.59 ($\bar{X} = 3.59$) A qualitative research use SWOT Analysis by analyzing the following : 1) The area, has environment capital, culture capital for example 5 ethnicities and social capital 2) Management, There is a source of learning about agricultural life. Established a Farmers University at located in Moo 3, Ban Thai Samart. 3) Tourism activity, there are organized tourism activities consistent with the ways of life 5 ethnic, Thai, China, Laos, Vietnam and Cambodia. 4) Participation, The development of participative management

Keywords : Agro-Tourism Management, the Participation, Tourism Activity

บทนำ

ประเทศไทย มีการจัดการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือว่าเป็นหนึ่งในนโยบายที่สำคัญ ที่ได้รับการพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เน้นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแหล่งท่องเที่ยวผ่านการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2558, ออนไลน์)

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเกิดขึ้นภายใต้แผนงานฯ เทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อพัฒนาเส้นทางสู่ตลาดโรงเกลือและด่านพรมแดนอรัญประเทศ ซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรที่สำคัญ โดยปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจากทั่วประเทศกว่าวันละ 50,000 คน ที่เดินทางมาจับจ่ายใช้สอยภายในตลาดโรงเกลือ (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสระแก้ว, 2560, ออนไลน์) นอกจากนี้ตำบลบ้านด่านมีข้อได้เปรียบเชิงพื้นที่ เนื่องจากตั้งอยู่ในอาณาบริเวณเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย 1 ใน 5 จังหวัด 6 พื้นที่ ที่รองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจประชาคมอาเซียน อีกทั้งผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนทุกหมู่บ้านมีความสนใจร่วมมือกันเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในกรณีนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษางานวิจัย เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและบริบทการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1. ผู้นำชุมชนตำบลบ้านด่าน หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 7 ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เช่น ผู้ใหญ่บ้าน โดยเลือกหมู่บ้านละ 1 คน รวมจำนวน 7 คน

1.2. ประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านด่าน มีประชากรทั้งหมด 4,782 คน แยกเป็นชาย 2,359 คน เป็นหญิง 2,423 คน (สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านด่าน, 2560, ออนไลน์) ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มประชากรมีจำนวนทั้งหมด 4,782 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยนำมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโรยามาเนะ (Taro Yamane) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมรับระดับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 5 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555, น.45) ซึ่งจากการคำนวณจากสูตรได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยจะสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling)

1.3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ รองนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านด่าน จำนวน 10 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นบุคลากรของรัฐที่มีส่วนสำคัญในด้านการพัฒนาร่วมกับชุมชน

1.4. ผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ เช่น สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 6 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นผู้มีส่วนบาทในการให้ข้อมูลสำคัญที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือสำหรับใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม

2.1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ประเด็นสภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับบริบทพื้นที่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนความต้องการความพร้อมของชุมชนและศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนตำบลบ้านด่าน

2.2. การจัดสนทนากลุ่ม ในประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจะเป็นการระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาความต้องการ อุปสรรค แนวทางการแก้ไขและการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.3. ใช้แบบสอบถามศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ตัวชี้วัดมาจากแนวคิดตามมาตรฐานของ Department of Agricultural Extension (2011) ศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน 1) ศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) ศึกษาศักยภาพการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ศึกษาศักยภาพในการดึงดูดใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 4) ศึกษาศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการสำรวจชุมชน (Community survey) สังเกตสภาพแวดล้อมของชุมชน สภาพ ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ภูมิทัศน์ของชุมชน สภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน จัดบันทึกรวบรวมการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับบริบทชุมชน ทั้งวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมอย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้นำชุมชนตำบลบ้านด่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นความรู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน รวมถึงข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 การจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group) ประชาชนในพื้นที่หน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง บันทึกข้อมูลด้วยการบันทึกเสียง และใช้แบบสอบถามศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพชุมชนบ้านด่านโดยเฉพาะสภาพที่เป็นจุดเด่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน พบว่า หมู่ที่ 1 บ้านด่าน ชุมชนในหมู่ที่ 1 และเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านด่าน

อำเภออรัญประเทศ สระแก้ว เริ่มสร้างแนวคิดในการปลูกต้นไม้สวยงามเพื่อการส่งเสริมให้เกิดการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต โดยร่วมกันปลูกต้นสุพรรณิการ์ ต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ และต้นกัลปพฤกษ์ตามถนนบ้าง แต่ยังคงขาดความต่อเนื่องและความหนาแน่น อีกทั้งยังขาดการดูแลเอาใจใส่ และสนับสนุน จึงทำให้ไม้พันธุ์ดังกล่าวยังไม่เจริญเติบโตสวยงาม ยังมีการส่งเสริมการเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ อีกด้วย หมู่ที่ 2 บ้านหนองขาม เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่แก้มลิง และลำน้ำพรหมโหด จึงทำให้ชุมชนในหมู่บ้านนี้ปลูกผักปลอดสารพิษซึ่งเป็นพืชผักสวนครัวประเภทต่าง ๆ จัดจำหน่ายในชุมชนและส่งออกไปยังพื้นที่ใกล้เคียง ทำรายได้ให้กับหมู่บ้านนี้ หมู่ที่ 3 บ้านไทยสามารถหมู่บ้านนี้มีผู้นำชุมชน คือ ร้อยตรีเหรียญชัย ทำการส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์จากพืชและสมุนไพรในท้องถิ่น เช่น แชมพูสระผมจากมะกรูดและใบย่านาง น้ำยาล้างจาน บัญชี่ชีวภาพ และอื่นๆ เพื่อขายนักท่องเที่ยวและจัดจำหน่ายในชุมชน ภายใต้ชื่อ “มหาวิทยาลัยเกษตรกร” และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่สมาชิกชุมชนที่มีความสนใจ หมู่ที่ 4 บ้านตุน อยู่ติดกับวัดที่มีศิลปะแบบเขมร และเป็นชุมชนที่มีบ้านเรือนไม้เก่าจำนวนมาก สมาชิกในชุมชนจึงมีการพัฒนาจัดเป็นบ้านพักแบบโฮมสเตย์ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 10 หลังคาเรือน โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสบรรยากาศพื้นบ้านการตักบาตร และรับประทานอาหารจากท้องถิ่น หมู่ที่ 5 บ้านโรงเรียนตามปฏิทินกิจกรรมมี 7 กิจกรรมเชื่อมโยงกับหมู่ที่ 4 บ้านตุนเพื่อเชื่อมสายใย 5 ชาติพันธุ์ (ไท ญ้อ จีน เวียดนาม และกัมพูชา) และมีที่พักแบบโฮมสเตย์มีการทอเสื่อจากพืชน้ำกรรณิณี พันธุ์พระราชทาน มีการอนุรักษ์ภาษาเขมรและการทำไม้กวาด หมู่ที่ 6 บ้านกุดม่วง หมู่บ้านที่มีการเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ ทดแทนการปลูกข้าวและการเกษตรที่ต้องใช้น้ำในปริมาณมาก หมู่ที่ 7 บ้านสุขมงคลสมาชิกในหมู่บ้านได้มีการพัฒนาบ้านพักเป็นที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ และได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสุขมงคล นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเสนอวิเคราะห์ตำบลบ้านด่าน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยการใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis

(จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค) รายละเอียดของผลการศึกษาดังกล่าวมาปรากฏ
ดังตารางที่ 1 – 5 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จุดเด่นทางการเกษตรที่จะใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว ตำบลบ้านด่าน
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

หมู่บ้าน / แหล่งท่องเที่ยว	สภาพและศักยภาพ
หมู่ที่ 1 บ้านด่าน	การผลิตเห็ด สามารถซื้อก้อนเห็ดสำหรับ นำกลับไปเพาะพันธุ์ต่อได้
หมู่ที่ 2 บ้านหนองขาม	มี “แก้มลิงห้วยพรมโหดเพื่อการเกษตร อย่างยั่งยืน” กำลังพัฒนาเป็น สถานที่ท่องเที่ยวแบบพักผ่อนหย่อนใจ และสร้างกิจกรรมปั่นจักรยาน รอบแก้มลิงได้ ด้านการคมนาคม มีถนนสายหลัก 4 ช่องการจราจร ผ่านเข้าสู่ ตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ
หมู่ที่ 3 บ้านไทยสามารถ	มี “มหาวิทยาลัยเกษตรกร” เป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ และผลิตภัณฑ์แชมพูมะกรูดโบราณาง น้ำยาอเนกประสงค์ เพื่อจำหน่าย ให้กับนักท่องเที่ยว เป็นพื้นที่เกษตร เป็นหลัก ประมาณ ร้อยละ 90 ของพื้นที่ เช่น ปลูกข้าว มันสำปะหลัง และพริก

ตารางที่ 1 จุดเด่นทางการเกษตรที่จะใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว ตำบลบ้านด่าน
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

หมู่บ้าน / แหล่งท่องเที่ยว	สภาพและศักยภาพ
หมู่ที่ 4 บ้านตุน	มีที่พักแบบโฮมสเตย์ มีแปลงสาธิต การทำนาปลูกข้าว มีกิจกรรมทำข้าวต้ม สามเหลี่ยม ข้าวต้มหมู สำหรับงานบุญ เดือนสิบ มีการแสดงการรำแม่มด ที่เป็น พิธีกรรมตามความเชื่อโบราณ โดยวงอาไย สายใยในชุมชนให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามา ในชุมชน ด้านภาษามีวัฒนธรรมการพูด ภาษาเขมรภายในชุมชน
หมู่ที่ 5 บ้านโรงเรียน	มีที่พักแบบโฮมสเตย์ มีการทอเสื่อกก จากพันธุ์กกราชินี พันธุ์พระราชทาน มีการอนุรักษ์ภาษาเขมร และ การทำไม้กวาด
หมู่ที่ 6 บ้านกุดม่วง	มีที่พักแบบโฮมสเตย์ เป็นเขตเศรษฐกิจ มีโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ประชาชน ในชุมชนเกิดการจ้างงาน และเกิดรายได้ เป็นโรงงานของประเทศญี่ปุ่น จึงทำให้ มีการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ เป็นการพัฒนาทักษะด้านภาษา สามารถ รองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ในอนาคต

ตารางที่ 1 จุดเด่นทางการเกษตรที่จะใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว ตำบลบ้านด่าน
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

หมู่บ้าน / แหล่งท่องเที่ยว	สภาพและศักยภาพ
หมู่ที่ 7 บ้านสุขมงคล	มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลิตสินค้า หลากหลายประเภท เช่น กลุ่มทำไม้กวาด กลุ่มทำเสื่อกก กลุ่มผู้ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ กลุ่มแม่บ้านทำของที่ระลึก มีพื้นที่ ทำการเกษตรจำนวนมาก

ตารางที่ 2 ความต้องการของชุมชน / ปัญหา เพื่อใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว
ตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

หมู่บ้าน / แหล่งท่องเที่ยว	ความต้องการของชุมชน/ปัญหา
หมู่ที่ 1 บ้านด่าน	ขาดความรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ต้องการตลาดรองรับสินค้าการเกษตร ต้องการท่อระบายน้ำเพื่อแก้ปัญหา น้ำท่วมขัง ต้องการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ และฝึกอาชีพภายในชุมชนเพื่อช่วยเหลือ ประชาชนให้มีงานทำสร้างรายได้เพิ่ม
หมู่ที่ 2 บ้านหนองขาม	ต้องการพัฒนาเป็นแก้มลิงเป็นสถานที่ ออกกำลังกายของชุมชน ปันจักรยาน ต้องการไฟฟ้าตามถนนภายในชุมชน ขาดความรู้ด้านปลูกพืชตามฤดูกาลและ การปลูกพืชอินทรีย์ ต้องการท่อระบายน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง

ตารางที่ 2 ความต้องการของชุมชน / ปัญหา เพื่อใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว
ตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

หมู่บ้าน / แหล่งท่องเที่ยว	ความต้องการของชุมชน/ปัญหา
หมู่ที่ 3 บ้านไทยสามภค	ต้องการตลาดการเกษตรในการรองรับ สินค้าการเกษตร ขาดแหล่งน้ำมีน้ำ ไม่เพียงพอสำหรับการทำการเกษตร การคมนาคมไม่สะดวก เนื่องจาก เป็นถนนดินลูกรัง ต้องการเงินทุน เพื่อทำการเกษตร ขาดพันธุ์พืชที่ดี และเป็นพันธุ์พืชเฉพาะถิ่นที่เหมาะสม กับพื้นที่สระแก้ว
หมู่ที่ 4 บ้านตุ่น	ต้องการคนสืบสานวัฒนธรรมด้านภาษา สืบทอดไป ขาดแหล่งน้ำถาวรสำหรับ ประกอบเกษตรกรรมต้องการแก้ไขปัญหา ด้านสังคม ปัญหายาเสพติดและคุณแม่วัยใส
หมู่ที่ 5 บ้านโรงเรียน	แหล่งน้ำมีน้ำไม่เพียงพอสำหรับ ทำการเกษตร ต้องการความรู้ ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ ต้องการตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ ทางการเกษตรและมีการกำหนด ราคากลางในการซื้อขาย
หมู่ที่ 6 บ้านกุดม่วง	ต้องการไฟฟ้าตามทางเดิน ทางเท้า ถนนภายในหมู่บ้าน ตลาดชุมชน ต้องการการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การคัดแยกขยะ

ตารางที่ 2 ความต้องการของชุมชน / ปัญหา เพื่อใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว
ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

หมู่บ้าน / แหล่งท่องเที่ยว	ความต้องการของชุมชน/ปัญหา
หมู่ที่ 7 บ้านสุขมงคล	ขาดแหล่งน้ำทำการเกษตร ขาดความรู้ แปรรูปจากข้าว ขาดตลาดรองรับสินค้า ขาดงบประมาณเป็นทุนหมุนเวียนในการ ผลิตสินค้า และส่งเสริมให้เยาวชนสานต่อ ศิลปวัฒนธรรม

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลองค์ประกอบ
และตัวชี้วัดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านด่าน
อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ตัวชี้วัดการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	n = 400		ระดับ ความคิดเห็นด้วย
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านที่ 1 ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว เชิงเกษตร	3.28	1.19	ปานกลาง
ด้านที่ 2 ศักยภาพการบริการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.17	0.92	มาก
ด้านที่ 3 ศักยภาพในการดึงดูดใจ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.38	1.22	ปานกลาง
ด้านที่ 4 ศักยภาพการรองรับ ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.54	1.12	มาก
รวม	3.59	1.11	มาก

ผลวิเคราะห์ ตัวชี้วัดศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นด้วย เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ ความคิดเห็นด้วยระดับมาก ด้านที่ 3 ศักยภาพการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา ความคิดเห็นด้วยระดับมาก ด้านที่ 2 ศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.54 ($\bar{X} = 3.54$) ความคิดเห็นด้วยระดับปานกลาง ด้านที่ 4 ศักยภาพในการดึงดูดใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ($\bar{X} = 3.38$) และความคิดเห็นด้วยระดับปานกลาง ด้านที่ 1 ศักยภาพการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.28 ($\bar{X} = 3.28$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ดัชนี	ประเมินศักยภาพ	
	มี	ไม่มี
1. ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
1.1. สื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว	✓	
1.2. มาตรการในการรักษาความปลอดภัย		✓
1.3. การแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวชัดเจน		✓
1.4. ความพร้อมของบุคลากรแหล่งท่องเที่ยว		✓
1.5. การรวมกลุ่มหรือคณะกรรมการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม	✓	
1.6. การกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน		✓

ตารางที่ 4 ผลประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน
ตำบลบ้านดำน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

ดัชนี	ประเมินศักยภาพ	
	มี	ไม่มี
1. ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ต่อ)		
1.7. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว	✓	
1.8. การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในท้องถิ่น	✓	
1.9. บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดข้อมูล แหล่งท่องเที่ยว	✓	
1.10. การปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว อย่างสม่ำเสมอ	✓	
2. ศักยภาพการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
2.1. การบริการนักท่องเที่ยว		✓
2.2. ทัศนคติการให้บริการ		✓
2.3. การสื่อสารกับนักท่องเที่ยว		✓
2.4. ความรู้และทักษะของผู้ให้บริการ		✓
2.5. ความสุภาพ ความมีน้ำใจในการให้บริการ แก่นักท่องเที่ยว	✓	
2.6. การสร้างความน่าเชื่อถือของแหล่งท่องเที่ยว		✓
2.7. ความเสมอภาคในการให้บริการ		✓
2.8. กระบวนการให้บริการมีลำดับขั้นตอน		✓
2.9. เทคนิคการให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจ ให้นักท่องเที่ยว		✓
2.10. ความเข้าใจความต้องการของนักท่องเที่ยว		✓

ตารางที่ 4 ผลประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน
ตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

ดัชนี	ประเมินศักยภาพ	
	มี	ไม่มี
3. ศักยภาพในการดึงดูดใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
3.1. แหล่งท่องเที่ยวมีระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์	✓	
3.2. แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจด้านพันธ์พืชหรือสัตว์ที่พบเจอในแหล่งท่องเที่ยว	✓	
3.3. แหล่งท่องเที่ยวมีทัศนียภาพโดยรอบที่สวยงาม	✓	
3.4. แหล่งท่องเที่ยวมีวิถีชีวิตเกษตรที่น่าสนใจ	✓	
3.5. กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจภายในแหล่งท่องเที่ยว	✓	
4. ศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
4.1. ที่พักเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว		✓
4.2. ห้องน้ำที่อนุญาตใช้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว		✓
4.3. จุดบริการอาหารเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	✓	
4.4. ที่จอดรถเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว		✓
4.5. จุดแวะซื้อสินค้าเกษตรภายในแหล่งท่องเที่ยว		✓
4.6. สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้พิการ		✓
4.7. ระบบสาธารณูปโภค เช่นไฟฟ้า ประปารองรับความต้องการ	✓	
4.8. ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายตามบริเวณที่สำคัญ	✓	
4.9. จุดบริการอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว		✓
4.10. ความสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม		✓

ตารางที่ 4 ผลประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

ดัชนี	ประเมินศักยภาพ	
	มี	ไม่มี
4. ศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ต่อ)		
4.11. ถนนหนทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวก		✓
4.12. กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม		✓
4.13. กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม		✓
4.14. กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคม		✓
4.15. กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ		✓

ผลการวิเคราะห์ 1) ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า ชุมชนมีสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น เว็บไซต์ แต่ยังไม่มีความพร้อมในการรักษาความปลอดภัย เช่น ไม่มีความพร้อมของบุคลากรแหล่งท่องเที่ยวด้านการปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด ชุมชนยังไม่มีกระบวนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวชัดเจน การรวมกลุ่มโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประเพณีบุญเดือนสิบ อาโยสวายโย กลุ่มทำไม้กวาด กลุ่มที่ปักแบบโฮมสเตย์ กลุ่มเพาะเห็ดสร้างรายได้ และเทศบาลตำบลบ้านด่านมีโครงการพัฒนาแก้มลิง (คลองพรมโหด) หมู่ที่ 2 บ้านหนองขาม เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยว ส่วนการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นในตำบลใกล้เคียง เช่น ปราสาทเขาน้อยสี่ชมพูที่ตั้งอยู่ตำบลคลองน้ำใส ปราสาท

เมืองไผ่ ตำบลเมืองไผ่ และตลาดโรงเกลือ ตลาดการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ชุมชน
มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้

2) ศักยภาพการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่
ยังไม่มีศักยภาพในเรื่องการบริการนักท่องเที่ยว ทักษะการให้บริการ การสื่อสาร
กับนักท่องเที่ยว ความรู้และทักษะของผู้ให้บริการ กระบวนการให้บริการ
เป็นลำดับขั้นตอน เทคนิคการให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว
และความเข้าใจความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ชุมชนมีความสุภาพความมีน้ำใจ
ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยจากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยที่พบเห็นได้
ในชุมชน ชาวบ้านดูแลต้อนรับผู้มาเยือนด้วยไมตรีจิต

3) ศักยภาพในการดึงดูดใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า มีสวนพืช
สมุนไพร มีป่าชุมชน และมีพื้นที่แก้มลิงซึ่งมีทัศนียภาพสวยงาม กำลังถูกพัฒนา
ปรับปรุงภูมิทัศน์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ตำบลบ้านด่านมีพื้นที่
ทำการเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 90 ของพื้นที่ ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต
เกษตรที่น่าสนใจ อย่างมหาวิทยาลัยเกษตรกรที่ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 มีฐานการเรียนรู้
เรื่องปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมัก แคมพู น้ำยาเอนกประสงค์ เป็นพื้นที่
การเพาะปลูกข้าว ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวสามารถร่วมกิจกรรม
ลงการทำนาปลูกข้าว

4) ศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า หมู่ 4
บ้านต้นและหมู่ 6 บ้านกุดม่วง มีบ้านพักที่เตรียมเป็นโฮมสเตย์จำนวน 10 หลัง
สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 50 คน ซึ่งสามารถรองรับจำนวน
นักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม แต่จำนวนห้องน้ำสาธารณะยังไม่เพียงพอ
ต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวต้องใช้ห้องน้ำร่วมกันกับเจ้าของที่พัก
แบบโฮมสเตย์ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับประทานเอง จึงทำให้อาหาร
อาหารมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ถนนหนทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวก
มีที่จอดรถเพียงพอและมีป้ายบอกทางตามที่สำคัญ แต่ขาดจุดจำหน่าย
ซื้อสินค้าเกษตร ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้พิการ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ชุมชนบ้านด่าน ตำบลบ้านด่าน
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

	จุดแข็ง Strength (S)	จุดอ่อน Weakness (W)	โอกาส Opportunity (O)	อุปสรรค Threat (T)
1. ด้านพื้นที่	พื้นที่ตำบล บ้านด่าน เป็นพื้นที่ การเกษตร มีธรรมชาติ สวนสมุนไพร มีแก้มลิง ห้วยพรมโหด สามารถพัฒนา เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อน หย่อนใจได้	ในพื้นที่ไม่มี แหล่ง ท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์	ในพื้นที่ ไม่มีแหล่ง ท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์ พื้นที่มี การเชื่อมโยง ตลาดการค้า ชายแดน (โรงเกลือ) อำเภอ อรัญประเทศ มีถนน 4 ช่อง การจราจร ผ่านตำบล ช่วยให้ นักท่องเที่ยว สามารถ ตัดสินใจ เดินทางง่ายขึ้น	ขาด การจัดสรร งบประมาณ ช่วยเหลือ เรื่องของ สาธารณูปโภค เช่น ถนน ภายในชุมชน ยังเป็น ถนนลูกรัง

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ชุมชนบ้านด่าน ตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

	จุดแข็ง Strength (S)	จุดอ่อน Weakness (W)	โอกาส Opportunity (O)	อุปสรรค Threat (T)
2. ด้าน การจัดการ	มีการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ เช่น ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ การทำแชมพูสมุนไพร มะกรูด ไบย๋นาง การเพาะเห็ด ขาย การปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ การทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เช่น การทอเสื่อกก	ขาดความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญในชุมชน หมู่บ้าน มีเพียงสมาชิกกลุ่ม หรือ คณะกรรมการดำเนินการเท่านั้น	เป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ดังนั้นนโยบายรัฐบาลจึงผลักดันเรื่องนิคมอุตสาหกรรม และการค้าชายแดน เป็นโอกาสให้บ้านด่านมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์พื้นที่ให้เป็นที่รู้จัก	เนื่องจากเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ดังนั้นนโยบายรัฐบาลจึงผลักดันเรื่องนิคมอุตสาหกรรม และการค้าชายแดน เป็นโอกาสในให้บ้านด่านมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์พื้นที่ให้เป็นที่รู้จัก

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ชุมชนบ้านด่าน ตำบลบ้านด่าน
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

	จุดแข็ง Strength (S)	จุดอ่อน Weakness (W)	โอกาส Opportunity (O)	อุปสรรค Threat (T)
3. ด้าน กิจกรรม และ กระบวนการ ท่องเที่ยว	ที่ตั้งของ มหาวิทยาลัย เกษตรกรเป็น แหล่งเรียนรู้ การเกษตร มีการทอ เสื่อกกและ กิจกรรม รำแม่มด เป็นวัฒนธรรม ท้องถิ่น การอนุรักษ์ ภาษาพูด ภาษาเขมร ในการสื่อสาร ในชุมชน มีที่พัก แบบโฮมสเตย์ ไว้รองรับ นักท่องเที่ยว	ขาด องค์ความรู้ ในการกำหนด กระบวนการ ที่ชัดเจน เต็มรูปแบบ เนื่องจาก กิจกรรม ที่มีในชุมชน มีความ หลากหลาย แต่ยังขาดการ บูรณาการ ในแต่ละตำบล ที่สามารถ พัฒนาเป็น เส้นทาง ท่องเที่ยว เชิงเกษตร เชื่อมโยง ทุกตำบลได้	โอกาสพัฒนา เส้นทาง จักรยาน สำหรับเที่ยว เมือง ประวัติศาสตร์ เชื่อมโยง ตำบล คลองน้ำใส ที่มีปราสาท เขาน้อยสีชมพู ตำบลเมืองไผ่ ที่มีปราสาท เมืองไผ่ สามารถพัฒนา กิจกรรม ทางการ ท่องเที่ยว เชื่อมโยงกันได้	ขาดการ ประชาสัมพันธ์ จากหน่วยงาน ภาครัฐ ที่สนับสนุน การท่องเที่ยว ชุมชน หรือ การท่องเที่ยว เชิงเกษตร ที่เป็นรูปธรรม ในการจัดสรร งบประมาณ เพื่อสนับสนุน การพัฒนา เส้นทาง ท่องเที่ยว เชื่อมโยงต่าง ๆ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ชุมชนบ้านด่าน ตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

	จุดแข็ง Strength (S)	จุดอ่อน Weakness (W)	โอกาส Opportunity (O)	อุปสรรค Threat (T)
4. ด้านการมีส่วนร่วม	มีการตั้งคณะกรรมการชุมชน สมาชิกเทศบาลตำบลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวขึ้น โดยให้รองนายกเทศมนตรี เป็นผู้ขับเคลื่อนภายในชุมชน ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ที่เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล	ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การท่องเที่ยว ที่ถูกต้องและชัดเจน ยังไม่สามารถ ร่วมกลุ่ม การท่องเที่ยว เป็นรูปแบบวิสาหกิจชุมชนได้ จึงทำให้เกิดปัญหาความร่วมมือของคนในชุมชนที่ขาดความเข้าใจถึงประโยชน์การรวมกลุ่ม	การเติบโตทางการท่องเที่ยวของชุมชนในปัจจุบัน หากมุ่งเน้นเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ย่อมเป็นโอกาสสู่การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เนื่องจากชุมชนบ้านด่าน มีพื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตรถึงร้อยละ 90 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมด ย่อมสามารถ	ขาดเอกสารสิทธิ์ในการครอบครองพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถลงทุนสร้างการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ชุมชนบ้านด่าน ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

	จุดแข็ง Strength (S)	จุดอ่อน Weakness (W)	โอกาส Opportunity (O)	อุปสรรค Threat (T)
4. ด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ)	วิจัยพัฒนาการสร้างรายได้อาชีพ อบรมอาชีพ เช่นการทำเสื่อกก การใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร	ทำให้ยังไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน	สร้างผลิตภัณฑ์สินค้าทางการเกษตร รวมถึงการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถือเป็น การสร้างรายได้ อาชีพสู่ชุมชน	

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยการใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค) โดยวิเคราะห์รายด้านดังนี้ 1. ด้านพื้นที่ มีทรัพยากรธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรม มีทุนทางธรรมชาติ พื้นที่โครงการแก้มลิงห้วยพรหมโหด ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทำไร่นาทำสวนเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 28 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม มีประเพณีวัฒนธรรมบุญเดือนสิบโดยทางชุมชนจะมีการจัดทำพิธีประจำปี และมีการแสดงพื้นบ้านอาโย สายใยที่ชุมชนปฏิบัติสืบเนื่องกันมายาวนาน รวมถึงมีการอนุรักษ์

ใช้ภาษาเขมรในการสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน 2. ด้านการจัดการ มีแหล่งการเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตร จัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรกร ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านไทยสามารถ ตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ การทำน้ำยาเอนกประสงค์ แชมพูมะกรูดย่านาง รวมไปถึงฐานกิจกรรมและสวนสมุนไพร เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน 3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนตามช่วงฤดูกาล เช่น การปลูกข้าวทำนา การทำอาหารท้องถิ่น เช่น ข้าวต้มสามเหลี่ยมและข้าวต้มหมูตามเทศกาลบุญต่าง ๆ หรือมีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เช่น ปราสาทเขาน้อยสี่ชมพู ตั้งอยู่บ้านคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ 4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า การประสานงานของชุมชนกับองค์กรภายในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน พบว่า สภาพแวดล้อมและการประเมินความพร้อมของบ้านที่ใช้ในการจัดแหล่งที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ในหมู่บ้านตั้งอยู่ในหมู่ที่ 4 บ้านต้น และหมู่ที่ 6 บ้านกุดม่วง จำนวนประมาณ 10 หลังคาเรือน และมีการรวมกลุ่มสร้างรายได้ในชุมชนจากผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ไม้กวาด ฟาร์มเพาะเห็ด ทอเสื่อกก และปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ส่วนภาครัฐกำลังพัฒนาพื้นที่บริเวณแก้มลิงห้วยพรมโหดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทพักผ่อนหย่อนใจ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านด่าน จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 เพศชายจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 ตามลำดับ

อายุ ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 รองลงมา คือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 อายุ 20-30 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 อายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 และอายุ 51-60 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาดำรงระดับปริญญาตรี จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 69.75 รองลงมา คือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 102 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.50 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 ตามลำดับ

อาชีพ ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ อาชีพเกษตรกร จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 และพนักงานบริษัท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 และอื่นๆ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมา รายได้ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 และรายได้ 20,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตัวชี้วัดศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลวิเคราะห์ จากเป็นแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนผู้ให้ข้อมูล 400 คน มีความคิดเห็นด้วยต่อตัวชี้วัดศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นด้วย เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ ความคิดเห็นด้วยระดับมาก ด้านที่ 3 ศักยภาพการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาความคิดเห็นด้วยระดับมาก ด้านที่ 2 ศักยภาพการรองรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.54 ($\bar{X} = 3.54$) ความคิดเห็นด้วยระดับปานกลาง ด้านที่ 4 ศักยภาพดึงดูดใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ($\bar{X} = 3.38$) และความคิดเห็นด้วยระดับปานกลาง ด้านที่ 1 ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.28 ($\bar{X} = 3.28$) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลินจง โพชารี (2554, น.93-134) เรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านชำตารมย์ ตำบลตระกาจ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลวิจัยพบว่า การวิจัยมีองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านชำตารมย์ ตำบลตระกาจ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มี 4 องค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการ 10 ตัวชี้วัด ด้านการรองรับ 7 ตัวชี้วัด ด้านการให้บริการ 9 ตัวชี้วัด และด้านการดึงดูดใจ 8 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมสามารถนำมาใช้เป็นรูปแบบในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนในระดับหมู่บ้านต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า 1) ด้านพื้นที่มีทรัพยากรธรรมชาติ และประเพณีวัฒนธรรม ทนุธรรมชาติและมีประเพณีวัฒนธรรมบุญเดือนสิบ โดยทางชุมชนจะมีการจัดทำพิธีประจำปี และการแสดงพื้นบ้านอาโยสายโย (รำแม่่มด) ที่ชุมชนสืบทอดต่อกันมา มีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ การทอเสื่อพันธุ์ก พระราชทาน (กกราชินี) การทำไม้กวาดด้านทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มสลับเนินดินสูงต่ำประปราย ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ 2) ด้านการจัดการ มีแหล่งการเรียนรู้

วิถีชีวิตเกษตร เรียกว่า “มหาวิทยาลัยเกษตรกร” ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านไทยสามารถ เป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีจุดสาธิตและทดลองปฏิบัติการ การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ การทำน้ำยาเอนกประสงค์ แชมพูมะกรูดย่านาง และสวนสมุนไพร เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน มีการอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานภายนอก ด้านการเกษตรอินทรีย์ การปลูกข้าวปลอดสารพิษ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าทางการเกษตร 3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยว มีการจัดที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตของชุมชนตามแต่ละช่วงฤดูกาล เช่น การปลูกข้าวทำนา ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสวนโดยรูปแบบการบรรยายและเดินชมสวน สามารถให้นักท่องเที่ยวที่สนใจร่วมกิจกรรมปลูกข้าวได้ และคนในชุมชนยังร่วมกันดูแลรักษาความปลอดภัยโดยจัดอาสาสมัครในพื้นที่ แต่เส้นทางคมนาคมในชุมชนยังขาดแสงสว่างไม่เพียงพอ ขาดแหล่งน้ำทำการเกษตร จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาการเพิ่มผลผลิตให้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ผาวันดี (2552, น.53-102) เรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษากลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังหมู่ที่ 6 ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี” ผลวิจัยพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังได้ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร โดยมีการจัดฝึกอบรมความรู้ และฝึกปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวเกษตรให้กับสมาชิก ด้านพื้นที่ มีการจัดเตรียมพื้นที่ภายในกลุ่มสร้างเส้นทางเดินชมธรรมชาติในสวนสมุนไพร ติดป้ายแสดงจุดการให้บริการ รวบรวมภูมิปัญญาสมุนไพรไทย โดยแสดงชื่อสรรพคุณของสมุนไพรในการรักษาโรค ด้านกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้และจัดหางบประมาณของกลุ่ม มีการตั้งจุดแสดงการสาธิตพืชสมุนไพรตั้งแต่ขั้นตอนการปลูก การเจริญเติบโต การเก็บ การตาก รวมถึงการเพาะชำกล้าไม้สมุนไพร การผลิตยาสมุนไพรและอาหารสมุนไพรเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มสมุนไพรดงบัง กับโรงพยาบาลอภัยภูเบศ กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับและกลุ่มท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 4) ด้านการมีส่วนร่วมพบว่า มีการประสานงานของชุมชนกับองค์กรภายในท้องถิ่น ประเมินความพร้อมของบ้าน

ที่ใช้ที่พักอาศัยเพื่อพัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ พิจารณาย่านที่เหมาะสมในการจัดเป็นที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ บ้านทุกหลังมีสภาพบ้านที่เหมาะสม มีห้องให้ผู้มาพักอาศัยเป็นสัดส่วน มีเครื่องนอนพร้อมสรรพและสิ่งอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตราภรณ์ จุสปาโล (2558, น.95-100) เรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านบางเหียงใต้ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา” ผลวิจัยพบว่า การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการออกแบบรายการนำเที่ยวที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งเรียนรู้ในตำบลบางเหียงใต้ จังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ และผู้ประกอบการ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนารายการนำเที่ยวบนรากฐานการรักษาวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเชิงอนุรักษ์บนวิถีความพอเพียง เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้ชุมชนทั้งแบบไปกลับและค้างคืน เพื่อรองรับการเปิดการท่องเที่ยวอาเซียนและสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล

ผลประเมินศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ตัวชี้วัดมาจากแนวคิดตามมาตรฐานของ Department of Agricultural Extension (2011) ศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน 1) ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัด 2) ศักยภาพการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัด 3) ศักยภาพในการดึงดูดใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด 4) ศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย 15 ตัวชี้วัด

1) ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า ชุมชนมีสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น เว็บไซต์ แต่ชุมชนยังไม่มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัย เช่น ขาดความพร้อมของบุคลากรแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด ชุมชนขาดการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวชัดเจน การรวมกลุ่มโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประเพณีบุญเดือนสิบ อาโอยสายโย กลุ่มทำไม้กวาด กลุ่มที่ปักแบบโฮมสเตย์ กลุ่มเพาะเห็ดสร้างรายได้ และเทศบาลตำบลบ้านด่านมีโครงการพัฒนาแก้มลิง (คลองพรมโหด) หมู่ที่ 2 บ้านหนองขาม เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยว ส่วนการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นในตำบลใกล้เคียง เช่น ปราสาทเขาน้อยสี่ชมพูที่ตั้งอยู่ตำบลคลองน้ำใส ปราสาทเมืองใหม่ ตำบลเมืองใหม่ และตลาดโรงเกลือ ตลาดการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ชุมชนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้

2) ศักยภาพการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่าส่วนใหญ่ขาดศักยภาพในเรื่องการบริการนักท่องเที่ยว ทักษะการให้บริการ การสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ความรู้และทักษะของของผู้ให้บริการ กระบวนการให้บริการเป็นลำดับขั้นตอน เทคนิคการให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว และความเข้าใจความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ชุมชนมีคุณภาพ ความมีน้ำใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยจากการสังเกตการของผู้วิจัยที่พบเห็นได้ในชุมชน ชาวบ้านดูแลต้อนรับผู้มาเยือนด้วยไมตรีจิต

3) ศักยภาพในการดึงดูดใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า มีสวนพืชสมุนไพร มีป่าชุมชน และมีพื้นที่แก้มลิงซึ่งมีทัศนียภาพสวยงามที่กำลังได้รับการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ตำบลบ้านด่านมีพื้นที่ทำการเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 90 ของพื้นที่ ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตเกษตรที่น่าสนใจ อย่างมหาวิทยาลัยเกษตรกรที่ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 มีฐานการเรียนรู้เรื่องปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมัก แคมพู น้ำยาเอนกประสงค์ เป็นพื้นที่การเพาะปลูกข้าว ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวสามารถร่วมกิจกรรมลงการทำนาปลูกข้าว

4) ศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า หมู่ 4

บ้านต้นและหมู่ 6 บ้านกุดม่วง มีบ้านพักที่เตรียมเป็นโฮมสเตย์จำนวน 10 หลัง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 50 คน ซึ่งสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม แต่จำนวนห้องน้ำสาธารณะยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวต้องใช้ห้องน้ำร่วมกันกับเจ้าของที่พักแบบโฮมสเตย์ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการรับประทานเอง จึงทำให้จุดบริการอาหารมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ถนนหนทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวก มีที่จอดรถเพียงพอ และมีป้ายบอกทางตามที่สำคัญ แต่ขาดจุดจำหน่ายซื้อสินค้าเกษตร ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้พิการ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ อภิวัฒน์ วัชรวิรัตน์ (2553, น.89) เรื่อง “แนวทางการพัฒนาเชิงนโยบายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรค ที่พบ คือ 1.ไม่ได้รับความสะดวกในการเดินทาง 2.ไม่มีระบบการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวบริเวณจุดขึ้น-ลงเรือ 3.ขาดการประสานงานในการอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว 4.การขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 5.ขาดการถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยว 6.ชุมชนบางส่วนยังไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายของประชาชนที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมโดยรวมและจำแนกตามประสบการณ์ในการบริการที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแต่ละแห่ง

2. การส่งเสริมและเพิ่มการประชาสัมพันธ์ เป็นการพัฒนาความรู้และกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมที่เหมาะสมมีคุณภาพในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560. ค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560. จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ : เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- ลินจงโพชาวี. (2554). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านชาตารมย์ ตำบลตระกาจ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านด่าน. (2560). สภาพข้อมูลพื้นฐาน. ค้นเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2560. จาก <http://bandan.in.th/home.html>
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสระแก้ว. (2560). ศุลกากรอัญญาประเทศ เผยตัวเลขการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสระแก้วปี 2558 มูลค่ากว่า 8 หมื่นล้านบาท. ค้นเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2560. จาก <http://thainews.prd.go.th/>
- สุจิตราภรณ์ จุสปาโล. (2558). การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบางเหริ่งใต้ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา. ว.มหาวิทยาลัยศิลปากร. 35 (2), 89-103.
- เสาวลักษณ์ ผาวันดี. (2552). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษา กลุ่มสมุนไพร่บ้านดงบัง หมู่ที่ 6 ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

อภิวัฒน์ วัชรารักษ์. (2553). แนวทางการพัฒนาเชิงนโยบายการท่องเที่ยว
เชิงเกษตร กรณีศึกษา คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

Department of Agricultural Extension. (2011). The Potential Agro
tourism Resources of Self-sufficiency (การประเมินศักยภาพ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง). ค้นเมื่อวันที่
4 มีนาคม 2561. จาก <http://www.cdoae.doe.go.th/53/html>.